

OPPILAS- JA OPISKELIJAHUOLLON KURAATTORIPALVELUITA EI SAA SIIRTÄÄ MAAKUNTIEN VASTUULLE

Kuraattorit, joiden taustakoulutuksena on joko yhteiskuntatieteiden maisterin tutkinto sosiaalityöntekijän pätevyydellä tai sosionomi AMK-tutkinto, toimivat koulujen tärkeinä aikuisina oppilaiden ja heidän lähiverkostonsa kouluarjessa, sosiaalialan asiantuntijoina.

Kuraattoreiden työnkuvaan kuuluu vahvasti tarjota psykososiaalista tukea matalan kynnyksen periaatteella sitä varhaisessa vaiheessa tarvitseville oppilaille ja heidän lähiverkostoilleen. Lisäksi työnkuvaan kuuluu tärkeänä osana tarjota tukea kasvatus- ja opetustyön tukemiseen koulun muulle henkilöstölle oppilaan kouluarjen haasteissa. Kuraattorit tarjoavat asiantuntijuutta mm. pedagogisen tuen järjestämiseen liittyvissä asioissa ja sosiaalialan näkemystä pedagogisten asiakirjojen moniammatillisessa käsittelyssä. Lisäksi vuonna 2014 uudistuneen oppilas- ja opiskelijahuoltolain myötä koulusosiaalityön painopiste on yhä enemmän *yhteisöllisessä opiskeluhuollossa*, mikä edellyttää, että kuraattoreiden työ on sijoitettu kiinteästi kouluympäristöön. Edellä mainitut sekä yksilökohtaisen ja yhteisöllisen oppilas- ja opiskeluhuoltotyön eri työmuodot mahdollistuvat kuraattoreiden toimiessa kuntien alaisuudessa, sivistystoimessa.

Kuraattoripalveluiden pysyminen kuntien alaisuudessa on erityisen tärkeää myös palveluiden tasa-arvon näkökulmasta. Palveluiden saatavuus ja ylipäänsä niiden vastaanottaminen on Lapissa haasteellista. Pinta-alaltaan suuressa, mutta väkiluvultaan pienessä Lapissa on erityisen tärkeää, että matalan kynnyksen tukea tarjotaan oppilaan luonnollisessa arkiympäristössä, *koulussa*. Lapsen, nuoren ja hänen lähiverkostonsa on helpompi vastaanottaa apua ja työntekijän näkökulmasta myös helpompi tarjota sitä, kun palvelut ovat lähellä. Lapissa etäisyydet kunnan keskuksen ja sivukylien koulujen välillä voivat jo tällä hetkellä olla yli 100 kilometrin ja asettavat jo nykyisellään haasteita lakisääteisten kuraattoripalveluiden tarjoamiselle. Suurena huolena on, että varhainen puuttuminen jää toteutumatta ja ennaltaehkäisevä koulusosiaalityö vaarantuu, mikäli maakunta päättää jatkossa kuraattoripalveluiden käytettävistä resursseista.

Lapissa lasten ja nuorten pääsyn avun piiriin tekee haasteelliseksi pitkien välimatkojen lisäksi pitkät jonotusajat kunnassa tarjolla oleviin lasten ja nuorten sosiaalisissa ja psyykkisissä ongelmatilanteissa tarvittaviin palveluihin. Lapsi ja nuori ei voi jäädä odottelemaan psyykkisissä ja sosiaalisissa ongelmatilanteissaan kuukausien jonoja. Näin on tilanne useissa kunnissa jo nyt. Se kuka auttaa lapsia, nuoria ja perhettä heidän jonottaessa nuorten mielenterveyspalveluihin tai erikoissairaanhoidon palveluihin, on usein yksilökohtaisia oppilashuollon palveluja tarjoava kuraattori, kouluterveydenhoitaja tai koulupsykologi. Lasten ja nuorten auttamisen tulee olla hyvin varhaista, ja varhaisella tuella esim. psyykkisten häiriöiden osalta voidaan vielä vaikuttaa hyvin nuorten kehityskulkuun.

Laki edellyttää, että oppilaalle/opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Kuraattoreiden siirtyessä sote-uudistuksen mukana maakuntien alaisuuteen lain toteuttaminen voi vaarantua. Oppilasta koskevat palvelut - avun tarpeen arviointi tai avunpyyntöön vastaaminen - toteutuvat parhaiten, kun ne tapahtuvat kouluissa ja mahdollisimman lähellä työn kohdetta.

Mikäli kuraattorit siirtyvät sote-uudistuksessa maakuntien työntekijöiksi, on ennaltaehkäisevästä työstä vaarassa tulla pelkästään korjaavaa työtä eli ”tulipalon” sammutustyötä, jolloin matalan kynnyksen periaate ei toteudu. Tämä näkyy jo tällä hetkellä esimerkiksi niissä kunnissa, jotka ostavat kuraattoripalveluita muilta kunnilta.

Kuraattoreiden työ on monipuolista ja työ ulottuu yksilötasolta yhteisötasolle. Tällä hetkellä apu on lähellä, oli sitten kyseessä luokan ilmapiirin parantaminen yhteisöllisillä menetelmillä tai psykososiaalinen keskustelu terapeutillisella otteella. Yhtä kaikki, osaaminen on tuotu lähelle lasta, nuorta ja perhettä - esiopetuksesta toiselle asteelle ja heille luonnolliseen ympäristöön, josta ammattitaitoiset kuraattorit osaavat ohjata asiat eteenpäin, kun kuraattorin tarjoama apu ei ole enää riittävä. Kuraattorien ammattitaito ja sen tarjoaminen oppilaille ja opiskelijoille oppilaitosympäristössä on tärkeää. Parhaiten oppilaita ja opiskelijoita voidaan palvella siellä, missä he päivittäin ovat – oppilaitosympäristössä.

Kouluhyvinvoinnin puolesta – Lapin maakunnan kuraattorit

Satu Hoikka-Hietanen, Sodankylä
Johanna Mäki, Sodankylä
Satu Jokelainen, Rovaniemi
Virve Simonen, Rovaniemi
Eija Kasurinen, Rovaniemi
Tiina Huilaja, Kittilä
Satu Piittinen, Rovaniemi
Maarit Ulkuniemi, Rovaniemi
Jussi Karjalainen, Kemi
Tarja Alaste, Salla
Miia Karvo, Rovaniemi
Sirpa Heimonen, Rovaniemi
Milla Närhi, Rovaniemi
Janette Poikela, Pello

Ida-Kaisa Vitikka, Kemi
Jaakko Ovaska, Ranua
Johanna Pesälä, Kemi
Anna Sironen, Posio
Suvi Hietanen, Rovaniemi
Katja Pasma, Utsjoki
Satu Pasula, Rovaniemi
Anne Huhtala, Rovaniemi
Arja Leinonen, Inari
Kari Hyötylä, Pelkosenniemi
Johanna Pasma, Kolari
Milla Tofferi, Ylitornio
Marja Pulju, Rovaniemi